

Ανακαλύπτοντας την άυλη πολιτιστική κληρονομιά... με αφορμή ένα έθιμο

(Το παράδειγμα του εθίμου των Μωμόγερων στην περιοχή της Κοζάνης)

Σχέδιο Μαθήματος 1: Εισαγωγή στην έννοια της πολιτιστικής κληρονομιάς

Άξονες συζήτησης

- Η σημασία της
- Πώς την αντιλαμβανόμαστε;
- Σχέση ανθρώπου και περιβάλλοντος: η έννοια του πολιτιστικού τοπίου
- Οι έννοιες της προστασίας και διαφύλαξης της πολιτιστικής κληρονομιάς

Στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι μια έννοια αφηρημένη αλλά αποτελείται από ποικίλες όψεις του πολιτισμού κάθε λαού.
- Να εξοικειωθούν με τα διαφορετικά είδη της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα από χαρακτηριστικά παραδείγματα.
- Να προβληματιστούν για τις συνθήκες που ευνοούν τη συγκρότηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και το ρόλο των επιλογών των κοινωνιών μέσα από την εμπειρία του παρελθόντος.
- Να κατανοήσουν τους όρους της προστασίας και διαφύλαξης της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Να συνειδητοποιήσουν την ανάγκη της συλλογικής προσπάθειας στη διαφύλαξη των πολιτισμικών αγαθών.

Προτεινόμενο εποπτικό υλικό

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

Αρχαιολογικοί χώροι, Μνημεία

*1. Αρχαιολογικός χώρος
Ακρόπολης Αθηνών*

2. Μινωικό Ανάκτορο Κνωσού

3. Μονή Καισαριανής

4. Τηνιακός περιστερόνας

5. Εργοστάσιο Φωταερίου Γκάζι

Τέχνηρα

6. Καρύτιδες Μουσείο Ακρόπολης

7. Μελανόμορφο αγγείο 570-565 π.Χ.
Φλωρεντία, Museo Archeologico Etrusco

8. Βυζαντινό νόμισμα
με προτομή του Ιουστινιανού Α,
545-565 μ.Χ.
Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

9. Βυζαντινό χειρόγραφο (Ευαγγελιστάριο)
με προτομή του Ευαγγελιστή Λουκά
11^{ος} αιώνας, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

10. Υποθαλάσσια αρχαιολογικά ευρήματα στη Δήλο

11. Διάφοροι τύποι λαούτου
Μουσείο Ελληνικών Λαϊκών Μουσικών Οργάνων
Συλλογή Φοίβου Ανωγειανάκη

12. Ντουλαμάς,
πανωφόρι κόκκινο με κεντήματα
Πελοπόννησος, τέλη 19^{ου} αιώνα
Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα

13. Ασημένια πόρπη γυναικείας φορεσιάς
Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης

14. Παιδική συναυλία,
Γιώργος Ιακωβίδης, 1900
Εθνική Πινακοθήκη

Φυσική κληρονομιά

15. Μετέωρα

16. Δέλτα Έβρου

Αξιοποιώντας το φωτογραφικό υλικό

A. Εισαγωγή στον όρο « πολιτιστική κληρονομιά»:

Η συζήτηση με τους μαθητές γίνεται με αφορμή τις προτεινόμενες φωτογραφίες, οι οποίες αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα διαφορετικών ειδών πολιτιστικής κληρονομιάς (υλικής και φυσικής). Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί ξεχωριστή ενότητα (Σχέδιο Μαθήματος 2). Ως προς την πρώτη κατηγορία προτείνονται δείγματα από **κινητά** (σκεύη, νομίσματα, αγάλματα, χειρόγραφα, ζωγραφικοί πίνακες κ.λπ.), **ακίνητα** (μνημεία, αρχαιολογικοί χώροι, οικισμοί κ.λπ.), και **υποθαλάσσια** (ναυάγια, αρχαιολογικά ευρήματα κ.λπ.) αγαθά αλλά και δύο χαρακτηριστικά παραδείγματα φυσικής κληρονομιάς.

Μέσα από τη διαδικασία ταύτισης κάθε φωτογραφίας, δίνονται στους μαθητές τα ερεθίσματα για να συζητήσουν ζητήματα, όπως:

- Τι εννοούμε όταν αναφερόμαστε στην πολιτιστική κληρονομιά;
- Πώς αντιλαμβανόμαστε την πολιτιστική κληρονομιά;
- Ποιες αντιπροσωπευτικές κατηγορίες της πολιτιστικής κληρονομιάς εικονίζονται στις φωτογραφίες;
- Τι εννοούμε με τον όρο «φυσική κληρονομιά»;
- Υπάρχει κάποια ιδιαίτερη σχέση που συνδέει τον άνθρωπο με το περιβάλλον στο οποίο ζει και δημιουργεί;

B. Προστασία και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της συζήτησης είναι ο προβληματισμός των παιδιών για τους όρους προστασία και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου να αντιληφθούν τη σημασία τους και να κατανοήσουν την αξία διαφύλαξης των πολιτιστικών αγαθών.

Άξονες συζήτησης

- Προστασία και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Η αξία της διαφύλαξης των πολιτιστικών αγαθών ως στοιχείων της ιστορικής και πολιτιστικής ταυτότητας κάθε λαού.

Ζητήματα προς συζήτηση:

- Πώς κατέληξαν να σώζονται μέχρι τις μέρες μας παραδείγματα, όπως αυτά που αποτυπώνονται στις φωτογραφίες;
- Τι εννοούμε με τους όρους «προστασία και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς»;
- Η προστασία και διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς είναι μια υπόθεση που αφορά όλους μας; Αν ναι, για ποιους λόγους;
- Υπάρχει κάποιος επίσημος φορέας σε διεθνές επίπεδο που είναι υπεύθυνος για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς;